

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDEKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes évre 10 — kr.
Félévre 5 " — "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy órára 1 " — "

Egyes száma ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Négy hasabos pent sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzetű hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön bejegyzésért 30 kr.

Adóbérlet és pótdó.

(T—s.) Sulyos csapást készül a kormány a városokra zudítani, midőn el akarja venni ama jogaikat, melyeket ezideig a fogyasztási adók körül élveztek. Sulyos csapást, mely méhében rejti a városok félelmetes rémét, az életműködést fojtogató — pótdót, félelmetesen magas százalékokban.

Hanem a kormány előrelátó, a kormány bölcs s ezuttal is e kettő vezérli, midőn felhasznál egy lehetetlen alkalmat arra, hogy az állam jövedelmét gyarapítsa, még pedig olyan módon, melyet Magyarországon sok nagyon sok város fog megsínyleni.

Nem értjük a kormányt. Hiszen ez a mai városi rendszer dédelgetett gyermeke lehetne. Nem hiányzik tökéletességéből semmi, igazság semmi. Olyan tökéletes gépek ezek, melyekkel bánni tudni épen olyan tudomány, mint a kintornázás. És mégis ezek a sulyos botok!

Hiszen ha az államnak jövedelem szaporodásra van szüksége — mint ahogy van is és lesz is mindenkoron — sokkal kényelmesebb források kínálkoznak. Nem is kell talán mondanunk, hogy az önálló vámterületet gondoljuk. Vagy talán épen azért kell a jövedelmet gyarapítani, hogy teljen a — kvótára, annak megnövekedett arányrészeire?

A Magyar Néprajzi Múzeum.

— A Debreczeni tárcája. —

Irta: **Vikár Béla.**

Régóta hangoztatott óhajta valósult meg, régóta érzett szükség lett kielégítés, nagyszemű érdeklődés lett méltatást, midőn Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter tegnap megnyitotta a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának teljesen felújított gazdag gyűjteményeit. És ha komolyabban törődünk kulturális dolgokkal ezt a megnyitást tulzias nélkül szenzációs eseménynek mondanám, melynek jelentősége mellett sok minden eltörpül, mit az utolsó évtizedek történetében a krónikás tolla nagynak mond és az együtt élő nemzedek szeme is annak lát.

De hisz a néprajz, mint komoly tudomány, még fiatalága legszebb idejét éli. Kinek jutott eszébe pár évtized előtt az a gondolat, hogy a nemzet életében a jelen is tele van az ősi múlt hagyományaival, hogy ez a jelen vajmi rövid idő alatt maga is múlttá válik, átalakul és elenyészik; és hogy ennek a jelennek múltbó átvett hagyományait, e ősi kori emlékeit, melyek a művelődés haladtával rohamosan fogynak és tűnnek el, az utókor számára meg kellene menteni, összekellene gyűjteni? Ki látta volna be akkor, hogy épp ezek a hagyományként nemzedékről nemzedékre szálló dolgok, melyek körül a nép milliónak élete folyik, nagy nemzeti tanulságokat rejtenek magukban és a nemzet önmegismerésének biztos anyagául szolgálhatnak?

Nagyon kedvesen van ez kigondolva.

Erős támasztól fosztja meg a városokat a fogyasztási adóbérletről alkotott új javaslat. Olyan forrás záródik be előttünk, mely eddig bőségesen ontotta a jövedelmeket.

Ha statisztikailag akarnók kimutatni ama jövedelmeket, melyeket az egyes városok, községek a fogyasztási adóbérlet által élveztek és melytől ezen törvényjavaslat által elesnek, nagyon szomorú képet nyernénk.

Debreczen városánál évi ötvenezer forint jövedelmet jelentett a fogyasztási adóbérlet s ez az összeg most elröpül, nemcsak nálunk, de száz meg száz más városban és községben is. Pedig a mi csigamódra lassan haladó vidéki városainknak nem ilyen szeretetteljes gondoskodásra volna szükségük. Fejlődésük elé most untalan tornyosulnak az anyagi akadályok és valóban sisiphusi munkát végeznek.

Hatalmas seb esik a vidéki városok testén a tegnap elfogadott javaslat. Nagy seb, melyre a tapasz nagyon drága. A neve meg: a pótdó! Félelmetes rém, melynek nevéből ijedelmes rettegés támad, melynek nyomán jár a szörnyű eredmény: a t e t s z h a l á ! !

Nincsen arról kétség, hogy ezen törvényjavaslat milyen eredményeket fog

szülni. Jövedelmük egy részétől megfosztott városoknak nem lesz más válaszlásuk, mint az elkerülhetetlen pótdó emelkedés, ami a mai viszonyok mellett de még ezeknél sokkal kedvezőbb anyagi körülmények közt is elviselhetetlen terhet jelent.

Ez a tétel, sajnos, nem szorul meg erősítésre.

Anélkül, hogy rémlátók volnánk, nagyon sötét képét mutathatjuk a vidéki városok jövőjének.

A sulyos adóterhek megnagyobbdása olyan teher lesz, amibe nagyon sokan eihullanak. Azt a jövedelmet amit a város az adóbérlettel elvesztett, visszapótolni egyáltalán nem fogja tudni. A városok gépezetében azért változás nem fog előfordulni. Ki is hallott Magyarországon olyant, hogy egy hivatalt beszüntettek, mert nem volt rá szükség. Avagy csak valamikor bárhol személyzetfőlésegről lett volna szó. Hanem igenis, a közintézmények százai fogják megsínyleni a városok jövedelmének eme megcsapanását — ez a valóság.

Nem rémmesét költök, szomorú igazság, hogy eme törvényjavaslat a városok fejlődését évekre kihatóan fogja megbénítani.

Hja, kell a kvótára!

Nemcsak nálunk, az európai nagy kultúr nemzeteknél is csak igen későn eszméltek erre a tudatra egyesek, kik a népelettel való tisztes foglalkozás révén új eredményeket hoztak, a néprajzi buvárlat iránt lassankint szélesebb körök érdeklődését is fölkellették. Mi még elég jól jártunk ebben a tekintetben. Itt a néprajzi állapotok szembeszökő érdekessége, mely a külföldön is rég figyelmet keltett, aránylag korán adott lökést ennek a tudományos mozgalomnak.

Hunfalvy Pál, Herman Ottó, Herman Anatl és mások izgatásai, tevékeny munkássága és gyűjtései népszerűvé tették a Néprajzi Múzeum eszméjét.

A Néprajzi Múzeum e részbeli gyűjteményei, melyek eleinte csaknem kizáróan Xántus János borneoi tárgyaira szorítottak és a Múzeum épületében voltak elhelyezve, az újabb időben, gr. Csáky Albin minisztersége óta, részint hivatalos uton, részint a miniszterek támogatásával eszközölt magángyűjtések útján, részint lelkes hazafiak buzgalma és áldozatra készsége által évről-évre bővültek, gyarapodtak, úgy hogy végre már el sem férték a régi helyen.

Az 1885-iki országos kiállítás előtt közvetlenül a néprajz iránt már akkora volt az érdeklődés, hogy néprajzi viszonyainkat elég tiszteztéségesen be lehetett mutatni a kiállítás idevágó részében. — De a gyűjteményeknek csupán anyagi értékét s ugyszólván exotikus jellegét mutatták. Tudományos jelentőségük

megbecsülése iránt nem volt meg az érzék s így eshetett meg, hogy a magában véve igen szép és becses anyag a múzeumra nézve tökéletesen elveszett. Ha nem így történik, a mai eseményt aligha nem már néhány évvel előbb megértük volna.

Szerencsére a legutóbbi országos kiállítás néprajzi eredményeit sikerült a múzeum számára megmenteni. S ekként a most Ázsiában időző dr. Jankó János fáradhatatlan munkássága, melyet a néprajzi falut összehozta és Herman Ottó remek pásztoréleti és vadászati gyűjtése nem veszték kárba, hanem a múzeum kincseit — tehát a nemzet vagyonát és erkölcsi tőkéjét — hatalmasan megnövelték. Herman Ottó nagybeesü halászi gyűjteménye már előbb a múzeumba volt kebeleztve; s a néprajzi missió-kiállítás anyaga is — melyet szintén d. Jankó állított fel a millenniumi ünneplések idején — vétel útján a Nemzeti Múzeumba került.

Pompásan egészítették ki az így felhalmozódott kincseket egy lelkes erdélyi főurnak, Tóleki Samu grófnak, afrikai utazásaiból magával hozott nagyszámu érdekes tárgyai, s utána Zichy Jenő grófnak, kaukázusi első utjából való gyűjtései. Mind a két magnás ajándékul adta ezeket a Múzeumnak: pénzértékben is nagyszerű, a Múzeum tudományos értéke szempontjából még nagyobb jelentőségű ajándékok.

Nem sokat tesznek ki, de keletkezésük időpontját tekintve különös figyelemre méltók

BELFÖLD.

A képviselőház ma délelőtt 10 órakor ülést tartott, melynek napirendjére a következő tárgyak vannak kitűzve: a tegnapi elfogadott három fogyasztási adótörvényjavaslatnak harmadszori olvasása; a boritaladónak Horvát Szlavonországekban leendő behozataláról szóló törvényjavaslat; a zsidó anyai és sülemed szilágycsehi h. é. vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslat és az 1893. XXVIII. t.-ezikben körülírt iparfelügyeletnek az építő iparra való kiterjesztéséről szóló kereskedelmi miniszteri jelentés. Azonkívül az igazságügyminiszter válasza Molnár Jánosnak a »Krestanc« című tót lap ügyében és a belügyminiszter válasza ugyancsak Molnár Jánosnak a sajó-hídvégi annyakönyvvezető ügyében.

A főrendiház 1898. évi június hó 17-én penteken déli 12 órakor ülést tart, melynek napirendje: Elnöki előterjesztés, illetőleg jelentés Tóth Vilmos főrendiházi elnök végtsztesége tárgyában tett intézkedésekről.

A főrendiház jogügyi és pénzügyi bizottságának ma d. e. fél 11 és 11 órára órára hirdetett üléseit Tóth Vilmos halála miatt jövő keddre halasztották el.

Különvélemény a Lepsényi ügyben. Zichy Ádám gróf mentelmi bizottsági tag különvéleményét tegnap terjesztették a Ház elé. A különvélemény befejező része, mely az egésznek rövid tartalmát magában foglalja ekként hangzik:

»Különvéleményem abban összpontosul, hogy midőn Lepsényi Miklós a kérdéses alkalommal és módon személyében bantalmaztatott az a képviselői sérthetlenség támadtatott meg benne, melynek a képviselőházba jövet az ott tartózkodás alatt és a távozáskor legalább a Ház közvetlen környékén föltétlen bizottságban kell lennie, mert e nélkül sem a képviselői kötelesek teljesítésének közjogi parancsa nem bír értelemmel, sem a képviselői működésnek szabadsága, mely az egész Ház szabadsága, nem képzelhető.«

Kiegyezés helyett kereskedelmi szerződés.

Az E—s tegnapi száma írja a következőket: Bécsi tudósítónk megbízható értesülések nyomán közli velünk azokat a megállapodásokat, melyek a Magyarország és Ausztria közt való gazdasági kiegyezés megcsinalása

dolgaiban a két kormány közt létrejöttek. — Ezek a megállapodások kegyetlen igazsággal bizonyítják, hogy Ausztriában az alkotmánynak csakugyan megadják a halaldöfést és hogy Magyarországon az alkotmány és parlamentaris rendszer firmája meg van ugyan, de nem egyéb, mint üres, hazug fikció. Báró Bánffy Dezso egyszerűen számít az ő fegyelmzett többségének vak engedelmességére és vállalkozott arra, hogy az alkotmány és az 1867: XII. törvényezikk legdurvább kijátszásával létrehozza az Ausztriával való gazdasági kiegyezést. Az a megállapodás, mely közte és osztrák kollegája közt létrejött, olyan komplot, mely valóságos államcsíny jellegével bír. Bécsben valósággal összeesküvés történt egyrészt az osztrák alkotmány meggyilkolására, másrészt Magyarország gazdasági önállóságának föllázdosására. Ez igazán gyalázatos dolog. Ha a szabadelvű pártban meg van annyi fikarcnyi önérték, tiltakoznia kell az ellen a hitvány szerep ellen, melyet báró Bánffy Dezso neki szant. De akármiéppé viselkedjék is a szabadelvű párt, báró Bánffy Dozsónak más tényezőkkel is számolnia kell. Hiszen az ő tervének keresztülvitele nemcsak a nemzet jogainak közönséges elárulását, hanem egyúttal a magyar alkotmánynak egy furfangosan kiesztelt hazugságba való befeluztatását jelentené. Az alábbiakban im közöljük bécsi tudósítónknak a báró Bánffy és gróf Thun közt létrejött megállapodásokra vonatkozó megdöbbentő lelepezéseit.

Bécs, jun. 15.

— Az Egyetértés külön tudósítójától. —

Mialatt a két kvótabizottság szóbeli tárgyalásai a közügyelmet lekötötték, azalatt pár huzamosan a tárgyalásokkal négy napon át folytak tárgyalások báró Bánffy Dezso miniszterelnök, Lakács pénzügyminiszter és gróf Thun osztrák miniszterelnök, meg Kaizl osztrák pénzügyminiszter közt a kiegyezési javaslatok sorsa felől. E tárgyalások, mint megbízható forrásból értesülök, végleges eredményre vezettek és oly megállapodás jött létre, melynek keresztülvitele mellett magyar részről az 1867: XII t. cz. rendelkezéseit kijátszák, egyúttal osztrák részről a reichsrathnak a kiegyezés megalkotásához való hozzájárulását egyszerűen feleslegessé teszik.

Gróf Thun ugyanis a lefolyt tárgyalások rendjén bejelentette, hogy a benyújtott kiegyezési javaslatokat parlamenti uton Ausztriában nem viheti. Kijelentette, hogy bár minden törekveze a jövőben is oda fog irányulni, hogy

a törvényjavaslatok számára a szükséges többséget a reichsrathban megszerezze, erre azonban az Öszre kilátás nincs. Ebbeli törekvései nyilván a jövőben is hajótörést fognak szenvedni: miután a nyelvrendeleteket vissza nem vonhatja.«

Gróf Thun e kijelentései folytán a közös minisztertanácskozás tárgyat az a kérdés kepezte, hogy mikép lehetne fentartani a jelenlegi állapotot 1903-ig: vagyis a többi kereskedelmi szerződés lejártának idejéig, a nélkül, hogy az osztrák parlament hozzájárulása szükségessé váljék. — A napokon át tartó tanácskozások a következő megállapodást eredményezték:

Ugy a magyar képviselőházhoz mint az osztrák birodalmi tanácshoz benyújtott kiegyezési törvényjavaslatokat mindket kormány visszavonja.

Báró Bánffy Dezso midőn a kiegyezési törvényjavaslatok visszavonását a magyar képviselőházban bejelenté, ezt azzal fogja indokolni, hogy az osztrák parlamenti viszonyok folytán a kiegyezési javaslatok számára az 1867: XII. t. cz. 25. §-ában kikötött alkotmányos hozzájárulás nem volt biztosítható, így ezeknek a magyar képviselőházban való tárgyalása is fölösleges lenne.

Nyomban e kijelentés után, hivatkozva az 1867: XII. t. cz. 68 §-ára, mely szerint az ország önálló törvényes intézkedési jogát magának fenntartotta, önálló intézkedések gyanánt benyújtja az Ausztriával kötendő kereskedelmi szerződésre vonatkozó törvényjavaslatot.

E kereskedelmi szerződésben befoglaltatnak majd jelentéktelen összevonasokkal az összes benyújtott, de akkor visszavonandó — kiegyezési törvényjavaslatokban foglalt intézkedések.

Báró Bánffy Dezso e kereskedelmi szerződést többsége által a magyar képviselőházban elfogadtatja és Ausztriában a kereskedelmi szerződésekhez szükséges birodalmi gyűlés hozzájárulása, hanem a kereskedelmi szerződést az ugynevezett »Kaiserparagraf« alapján léptetik életbe.

A két kormány megállapodásának létrejövetele után rendezte el az uralkodó gróf Thun előterjesztése folytán az osztrák birodalmi tanácsnak bizonytalan ideig való elnapolását; a birodalmi tanács további működésére a kiegyezésnél szükség nincs. Ilyen az osztrák reichsrathot előreláthatólag csak már a kereskedelmi szerződés megkötése után fogják ujjalag összehívni.

*

a híres magyar utazó, Reguly Antal néprajzi gyűjtésének ama gyér maradványai, melyek az eredeti gyűjtésből sok hanyóadás után mai napig megmaradtak és a Muzeumban nyertek méltó helyet. Hogy hova lett e Reguly-féle gyűjtemény többi része, ki tudná ma megmondani? Volt, nincs. De az a kevés is, amit a Muzeum őriz, mutatja, mennyivel megelőzte korát az a Reguly, aki több, mint 50 évvel ezelőtt a nyelvokon vogulok földjéről oly néprajzi gyűjteményt hozott haza, melynek egy-két reánk szállott darabja ma is a néprajzi szakértő eszméire vall!

Itt kell említenem a korán elhunyt jeles fiatal fudós, dr. P a p a i Károly ugyancsak vogul tárgyait is, melyeket M u n k á c s i Bernát nyelvész társaságában a 80-as évek utoljan gyűjtött Szibéria területén a Nemzeti Muzeum számára. Ezek az egész néprajzi osztály legbecsesebb részei közé tartoznak s azokkal a finn és esztgyűjtésekkel együtt, melyeket magam eszközöltem gróf Csaky A. megbízásából, igen szépen kerekítik ki a Muzeum finn-ugor csoportjának tárgyi gyűjteményeit.

Rendkívül fontos gazdagodásra tett szert a muzeum szintén egy magyar embernek, a néprajzi tudomány egyik vértanújának — F e n i c h e l Sammelnek gyűjtéseivel, melyeket — részben már csak megcsontítva — ugyszólván az utolsó percében sikerült a muzeum részére megszerezni. E gyűjtések — hogy úgy mondjam — egy ma is élő kő-

korszak képét mutatják be tisztán és érthetően s a legkezdetelegesebb néprajzi viszonyok felől általában oly sokat mondanak, hogy bármely muzeum irigyelheti őket tőlünk.

Hozzájuk méltán csatlakoznak Biró Lajos küldeményei, melyek valószínűleg még folytatódni fognak — a muzeum nagy hasznára.

Egyes kisebb gyűjtemények, mint az olasz G. Bettanin-é, stb. és egyes ajándékba kapott néprajzi tárgyak egészítik ki felsorolt nagyobb kollektciókat.

Mindez a gazdagság azonban egészen a legujabb ideig csaknem holt kincsnek maradt, mert a gyűjtemények nem voltak hozzáférhetőek. Mint valami raktárban, egymásra halmozva hevert a sok néprajzi holmi. Ötözeti és használati tárgyak, felöltözött és meztelen babuk, lakásberendezések, a népies foglalkozások számtalan eszközei, a néphíthez tartozó dolgok és ezer más tárgy, ami egy néprajzi muzeum anyagát teszi, részint összezsufolyva, részint éppenséggel ládákba elzárva várták a feltámasztás, felállítás pillanatát, hogy azután összefüggésükben az emberiség és a nemzet fejlődésének nagy rejtelmébe a néprajzi tudomány igerte betekintést nyújthassák.

Ez a pillanat sokáig váratott magára és nem ok nélkül.

Nagy dolog volt helyről gondoskodni, ahol ez a rengeteg tárgy, habár szorosan, de mégis úgy elférjen, hogy a szakember foglalkozhassék velük s a közönség is megte-

kinthesse őket. A feladat sürgős volt, mert a régi állapotban a tárgyak jórésze — s főleg az anyagilag oly mertékes ruhafélék — rövid időn teljeseen tőkre mentek volna. Nem tulozok, hanem a helyzet ismerete szől beőlem, midőn alitom, hogy még egy további év s a néprajzi muzeum felállítása meghiusul, mert a gyűjteményekben pótolhatatlan kar esett volna.

csak elismerés illeti Wlassicsot, hogy ennek a veszedelemnek eleje vágott. Ő tette lehetővé külön épületben, a régi technika épületében (Csillag-utca 15.) mintegy 30 terem kibérlése által, hogy a néprajzi osztály végre valahára illően berendezkedhetett és holnap a közönség számára megnyitható lesz.

A felállítást dr. Jankó János, a néprajzi osztály vezetőjének utmutatásai alapján helyettesítte dr. Semeyer V. és Bathy Zs. végezték. Ejt napot összetéve dolgoztak hónapokon át, hogy a miniszter kívánságához kepest a felállítás nagy munkája idejére elkészüljön.

El is készült és bizonyára meg fog lepni mindenkit. Azt is aki már látott valahol egy modern néprajzi muzeumot, mert bizvást mondhatom, hogy a mienk bármelyik mellett megállja helyét mind gazdagságát, mind érdekességét, mind pedig tudományos érdekét nézve.

A föllállítás a F e n i c h e l-féle tárgyakból, mint a legprimitívebb néprajzi viszonyokat feltűntetőkből indul ki s a rokon gyűjtéseken folytatódólag jut a már magasabb kultúrát jelző kínai-japán csoportig. Ez mintegy

A kö
további tár
vetendő elj

A kö
gainak e h
szóbeli tár
jak szóliat
hogy terjes
kat, melyek
magyar kv
tási alap m
378 száza
tak ki.

Magy
az osztrák
számítást, e
mény 37-8
De ezt sem
mre a tár
kvótabizots
many azutá
sal a tárgy
zeledésre, d
Ennéltozva
majd előter
előterjeszté
döntést. E
végén vagy
történni.

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

Ezen
ma képvisel
egész közle
Ugyanezt j
lapja a Pe
Bécsb
A N.
a magyar
Ausztriával
nem tervez
vonia vissz
Ausztriában
Ha ez a r
volna, akk
változtatni.
Ez a m
léset mely
A ma
tartja tavai
gotzatott ál
san kormány
és vámszöv
osztrák kor
ha mindn
hoz vala
alkotmány
patens alap

A közös miniszterek tanácskozásának további tárgya a kvóta megállapításánál követendő eljárás volt.

A két kvótadeputáció hetes albizottságának e hó 25-én megtartandó folytatóságos szobeli tárgyalásánál magyar részről fel fogják szölitani az osztrák bizottsági tagokat, hogy terjesszék elő ama részletes számításokat, melyek folytán az általuk elfogadott és a magyar kvótabizottság által ajánlott számításai tási alap mellett a magyar részről fizetendő 37.8 százalékok mint végeredményt mutatják ki.

Magyar részről biztosra veszik, hogy ha az osztrákok előterjesztik is ezt a részletes számítását, ennek alapján sem lesz a végeredmény 37.8 százalék, hanem ennel kevesebb. De ezt sem fogadja el a magyar bizottság, mire a tárgyalásokat befejezik és mindkét kvótabizottság megteszi jelentését. A két kormány azután ezek alapján megkezdi egymással a tárgyalásokat és a tárgyalások nemi közzeledésre, de végeredményre nem fognak jutni. Ennéltojva a két kormány külön-külön tesz majd előterjesztést az uralkodónak, ki e két előterjesztés egybevetésével fogja meghozni a döntést. E döntés a kvótára nevezve már július végén vagy legkésőbb augusztus elején meg fog történni.

Ezen nyilatkozattal szemben a kormány ma képviselői körökben kijelentette, hogy az egész közlemény elejétől végig koholmány. Ugyanezt jelenti ki a kormány felhivatalos lapja a Pester Lloyd mai számában is.

Bécsből jelentik a következőket:

A N. W. Abl. mai estilapja közli, hogy a magyar kormány ki fogja jelenteni, hogy Ausztriával kereskedelmi szerződés megkötését nem tervezi, a kiegyezési javaslatokat nem vonja vissza, hanem igyekezni fog, hogy ezek Ausztriában is parlamenti intéztessenek el. Ha ez a mostani alkotmánnyal lehetetlen volna, akkor Ausztriában alkotmányt kellene változtatni.

Ez a tudósítás megerősíti a M.-g értesülését mely a következő:

A magyar kormány még mindig fenntartja tavaly a magyar képviselőházban hangoztatott álláspontját, hogy csakis alkotmányosan kormányzott Ausztriával lép kereskedelmi és vámszövetségre. Ennek következtében az osztrák kormány el van tökéve az esetre, ha minden még megpróbálandó kísérlet kudarcot valana, a jelenleg érvényben levő alkotmány feretolásával az 1861-iki febraári pátens alapján rendezkedni be. Ezzel meg-

szűnne a direkt választások után megalkotott osztrák képviselőház és helyébe lépe a tartománygyűlések által delegált képviselőkkel álló központi parlament.

Az osztrák kormány ez utolsó eszközhez csak akkor fog nyulni, ha a most beállott parlamenti szünetek alatt folyamatba teendő tárgyalások, melyeknek az a czéljuk, hogy a parlamenti partok arra bírassanak, hogy a reichsrath mindenekelőtt a kiegyezést és csak azután a nyelvkérdést intézze el, eredményteleneknek bizonyulnának.

Az alkotmányváltozás terve Ausztriában különben nem új, felmerült az már a Badenikabinet ideje alatt is, a mikor azonban a terv végrehajtását elhalasztották.

Az új változás időpontja is meg van már határozva. Szeptember vagy október havában császári rendelettel feloszlatnák a reichsrath és nyomban rá a 14. §. segítségével életbe lépne az új alkotmány — úgy, hogy már az év végére meglehetne a kiegyezés is.

Politikai körökben határozottan vártak az E-s hírenek közöletét, mert a miről ez a hír szól, egyszerűen államesiny volna: az 1867. XII. tez. 25. 58. és 68. §-ának durva kijátszása. E §-okból világosan következik, hogy az alkotmányszerű kiegyezési kísérletek meghiusulta esetén köztünk és Ausztria közt a vámszövetség ki van zárva, azt tehát kereskedelmi szerződés alakjában sem lehet be-csempészni.

A 68. §-ból imperative folyik a szétválasztás; ennek a czegére alatt összeolvasztást akarni csinálni — ismételjük, — államesiny.

A képviselőház tegnapi ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 16.

Egy órákor már véget ért a mai ülés, és ezalatt a nem egészen három óra alatt mind a három fogyasztási adó javaslatot általános-ságban is, részleteiben is letárgyalták.

Major Ferencz felszólalása után Horénszky Nándor beszélt, a kit a Ház minden oldalán nagy figyelemmel hallgattak. Csak néhány kijelentést tett a nemzeti párt elnöke, de ez a néhány kijelentés súlyos kritikája volt a mostani javaslatoknak. Nem fogadja el azokat mert beleütköznek az 1867. XII. és 1898. I. t. cz. rendelkezésbe és szellemébe, hiszen ha kiegyezés nem sikerül önálló rendelkezés alapján kell ezeket a kérdéseket megoldanunk, akkor egészen más módokat szerint kell azt megtennünk, nem pedig úgy, hogy a kormány, megegyezvön az osztrák kormánnyal, ekként helyre állítsa a vám és kereskedelmi szövetséget, amelynek talaján január elseje óta nem állunk és rést üssön az 1867. évi XII. törvény ezekben, mely ilyen ügyekben csak alkotmányos alapon enged meg Ausztriával a szövetséget.

De Lukács László pénzügyminiszter, ki Horénszky után szólt fel, maga beigazolta, hogy a kormány máris elhagyta a 67-es alapot.

Annak fejtegetése közben hogy 1698. I. t. cz. nem teremt szerzőesées állapotot Ausztriával, kijelentette, hogy nem tekinti a 14. §. alapján való kormányzást alkotmányellenesnek mert hiszen az az osztrák alkotmány kiegyeztető részét képezi. Ez igaz, csak arról feledezett meg a pénzügyminiszter, hogy a magyar törvény az Ausztria népeinek törvényes képviselőivel való megjegyzést szabja elő: a 14. §-t pedig bármennyire legyen is az összhangban az osztrák alkotmánnyal, csak nem tekinti a pénzügyminiszter az osztrák népek törvényes képviselőinek?

A törvényjavaslatokban azért kár nem esett, mind a hármát — egy pár személyes felszólalás után — nagy többség fogadta el.

A részletes tárgyalásnál igen érdekes dolog történt. Az 1. §-nál Komjáthy Béla röviden válaszolt a pénzügyminiszternek és e közben azt mondotta, hogy az osztrák kormány a szesz kontingentálásának perfid módon járt el. . .

Szilágyi hevesen csöngetett.

— Bocsanát, ez a kifejezés itt még nem

nyert polgárjogot! — szolt rá Komjáthyra. A szelsóbal felzudult:

— Hát a miniszterelnöknek szabad használni? — kiáltotta Kubik Béla.

— Az osztrákok is használtak ellenünk a delegációban! — tödította Ratkay László.

De Szilágyi nem engedett. Hangoztatta, hogy ilyen kifejezést a szomszéd állam kormányára használni nem lehet.

— Akkor a politikai tisztesség azt parancsolja nekem, hogy ezt a kifejezést visszavonjam. . . — fejezte be az incidens Komjáthy.

A javaslatok többi paragrafusait alig egy negyedóra alatt sommasan intézte el a Ház, úgy; hogy az ülés még egy óra előtt véget ért. A szokásos éljenzés, a mi ilyen fontos javaslatok befejezésénél a jobb oldalról fel szokott hangzani, most az egyszer elmaradt.

A tisztaságról.

Nálunk magyaroknál a tisztaság fontos kérdése az, mely nem részesül kellő figyelemben, sem a kormány és hatóságok, sem pedig — s különösen nem! — a köznép részéről.

Pedig a tisztaság ugyszólván orvos és patika együttvéve. A tisztaság egyik legfontosabb tényezője az egészségben maradásnak. Első sorban az az, a ki meghosszabbítja az emberi élet tartamat, az ellentállási képességet annak a testnek, a mely áldás s gondozásban részesül. A tisztaság hathatós óvszer, mely bárki számára könnyen hozzáférhető és bizonyára a legolcsóbb valamennyi medicina közül.

És mégis azt tapasztaljuk, hogy az alsóbb néposztályok korántsem élnek vele oly bőven, mint az saját jólétük érdeke megkivánna. A mi parasztjaink mit sem törődnek sem saját testük gondozásával, sem hajlékuk tisztaságával.

Különösen a szellőztetés körül kövctnek el sok mulasztást. Azok az emberek kik élők j. varészet mezei munkával, a szabadban töltik el, otthon mintha felnének a friss levegőtől oly gondosan zárják el lakáukat előtte. Még jobb módú gazdak házában is a beléptől telen megüti a penészes dohos szag, fojtja lelegzetet a füledt levegő mert éppenséggel nem, vagy legalább nem eleget szellőztetik a szobákat. Hogy a fűtőanyagot akarokoskodhassanak, inkább pazarolják saját és különösen zsenge gyermekeik egészségét. Hogy Magyarországon a gyermekek halandósága nagyobb, mint átlag minden nyugati országban, bizony leginkább annak tulajdonítható, hogy falusi népünk a hygienia követelményeivel oly keveset, vagy éppenséggel nem törődik.

Járványoknak kell kiűtni, a hágyáznak kell sorra látogatni a házakat: vagy a fekete asszonyoknak, a koleraának rettenetesbe ejti az embereket, hogy az emberek az egészség megőrzését, törvényeinek követelményeit nem figyelemben részesítsék. Még a hatóságok maguk is várnak ilyen szomoru impulzuokra, hogy e tekintetben erélyesen fellepjenek.

Mert nem a közegészségügyi rendeletekben van a hiba. Ezek megvannak szép bőven, epuletes paragrafusokba osztva, csakhogy ezek a rendeletek n legtöbb esetben írott malasztok maradnak.

Regmult időkben, — különösen a szegényebb osztályokkal keveset törődtek gyamolólág, mikor a jobbágyok sorsa többnyire a nyomor vot s ezek emészto pszokban sinyıldtek, midőn mindenféle járvány hányzor megtizedelte az ország népességét!

Ma, hála a terjedő kulturának, már haladtunk annyira, hogy az epidémiák jórészt elveszítették a rettenetességét, a nyomorszülte pestist, a fekete halált már csak hírből ismerjük és a kolera is ha ellatogat Európába, már csak mérsékeltlen szedi áldozatait. De azért pusztít vérünkben még elegendő vészes betegség, amelynek járványszerű fellepése csak úgy gátolható meg, ha gondosan ügyelünk a legszigorubb tisztaságra.

központul szolgálva innen megy át a finnugor nyelvokos népek (vogul finn-ész) etnografiáján keresztül a magyar néprajzra s végi ennek ösfoglalkozási tárgyain. A magyar csoporthoz csatlakoznak a bazai nemzeiségek néprajzat felőlő szebbnél-szebb gyűjtemények hosszu sora.

A viseletek, fegyverek és munkaeszközök s az összes többi tárgyak mellett, amelyekből itt ott egy egy sorozat kerül számos, teljesen berendezett szobát lakóival egyetemben, házak és nagyobb néprajzi darabok tudományos hűségű mintáit, az illető műveltségi körre vonatkozó térképeket és számtalan fényképet látunk, melyek által a holtak vélt anyag a laikus előtt szinte megélevesül.

Hogy a muzeum gazdagságáról némi fogalmat adjak, csupán azt említem, hogy a 32 teremben felállított néprajzi gyűjtemények anyagi értéke a negyedmilliót meghaladja.

Erkölesi becsük a nemzetre nézve kiszámíthatatlan. Ily muzeum léte az alapötlete annak, hogy művelődésünk további fejlődése nemzeti alapokon épülhessen. Ez pedig akkora érdek, hogy nem negyedmilliót hanem mindent megér.

Üdvözöljük az új intézményt, mint a nemzeti irányu haladás egyik leghatalmasabb oszlopos tényezőjét.

Országunkban a halálozási arány kedvezőbb ugyan, mint a napsugaras India némely tartományaié, hol felelmetes lazok és a kolera allandó fészekkel bírnak. De majd kétszer akorra nálunk a halandóság, mint Hollandiában Angliában, vagy a közműveltség tekintetében annyira előhaladt skandináv államokban. E tekintetben a statisztika beszédes számai meg szivlelendő intés gyanánt szolgálhatnak illetékes hatóságainknak, hogy buzgón teljesítsék kötelességüket a közegészségügy körül. Különösen pedig gyakoroljanak kellő erellyel ellenőrzést nemcsak az utcák és terek tisztántartását illetőleg, hanem ügyeljenek minden adott esetben a bázak fertőtlenítésére is. Az orvosi közegek pedig, ha igazi emberszeretettel teljesítik hivatásukat, iparkodjanak a higiénát illetőleg a népet oktatni és a tisztaság fontos kérdéseiben felvilágosítani. Az intelligens elem mely érzi azt a hivatását, hogy a népet vezesse, szedje csak elő ékesszólását oly gyakorlati dolgokban is, a milyen egy szerény fajúsi fürdőház letelepítése. Tesznek velé a hazai közügynek olyan nagy szolgálatot, mintha a meddő politikai kérdésben próbálnék a kapacitálást. Mert hiába, az igazi európai joggal mérí a nép műveltségét a szappanfogyasztás szerint.

Dr.

Állat az emberben.

— A végtárgyalási teremből. —

Debreczen, jun. 16.

Ma délelőtt 1/2 12 órakor vette tárgyalás a debreczeni büntető törvényszék B a r ó t h y Béla elnöke alatt, dr. N a g y Károly és dr. O l á h Miklós szavazóbirákból megalkult tanácsa a kétszeres gyilkossággal vádolt Daróczy Imre ügyet.

A vádat N a g y László kir. alügyész képviselte.

Vádolt védője dr. B a k o n y i Samu. Mielőtt a tárgyalás megkezdődött volna a folyosón várakozó nagyszámu közönség között meghúzódott három ember. Egy öreg földmives, a felesége, a leánya.

Apja, anyja, testvére annak az embernek, aki vadallati kegyetlenséggel oltotta ki két ember életét, hogy straboljon tőük — hatvan krajczárt. Mert az a körülmény, hogy ő többre számított, a dolog lényegén mit sem változtat.

Akadnak kíváncsiak, akik megszólították a három embert, a kik eljöttek Hajdu-Nánásról, hogy meghallgassák milyen íteletet szabnak a törvényszék szigorú urai az ő fiokra, aki olyan nagy bűnbe esett.

Az öreg ember felelt a kérdezőknek. Nem is sopankodott és nem is kesergett. Csak mondta csöndesen, hogy milyen csöndes gyerek volt az ő fia, aki itten Debreczenben tanulta ki a kerégyártó mesterséget Katona Gábor műhelyében a Nagy-Péterfián. Nem volt vele baj. Most az utolsó időkben két esztendeig hírt sem hallották, csak mikor megessett ez a nagy baj... ez a nagy csufság.

Az asszony sir, mert hiszen fiáról van szó. Törli a könnyeit a leány is.

— Soha sem gondoltunk volna ilyenre, mondják és mennek a folyosón tovább odább, ahol ninesenek kíváncsi emberek.

Mert bizony fájnak ezek a kérdések, a kíváncsi emberek szavai.

Az öreg ember Daróczy Balázs, a vádolt apja szalmakalap-készítő mester Hajdu-Nánáson.

A törvényszék, vádolt és védő elfoglalják helyeiket és Baróthy Béla elnök elrendelte:

— Vezessék elő a vádlottat.

A nagyszámu hallgatóság feszült figyelemmel tekintett az ajtóra, melyen a vádolt szuronyos börtörörök között belépett.

Hatalmas alaku ember, a börtön levegője sápadta tette. Vagy talán a lelki furdalas? Domboru mellén megfeszül az előhalottak durva egyenruhaja a daróc.

Szemben az elnökkel a vádoltak padjához vezet a két feltűzött szuronyu börtönör aki megállt mellette. Az egyik jobb a másik balfelől.

Nem mutatja Daróczy Imre arca, milyen sötét indulatok lakoznak a lelkében. A vér után való állatias vágy, az állateMBER sötét ösztönét nem lehet az arcáról leolvasni. Eppen ellenkezőleg Szelidek a szeméi, semmi gonosz indulat nem látszik bennök.

Pedig két ember életét oltotta ki. Durva erőszakos baltautésekkel.

A vádolt után jönnek be a tanuk és a magán vádló.

Elnök előterjeszti a tényállást. 1898 márczius 12-én Lorber Dávid püspök-ladányi lakos elment hazulról, hogy fiát haza hozza. Odahaza hagyta nejét és kilencz éves leányát. Mikor rövid idő múlva visszatért remülten vette észre hogy neje és gyermeke meg vannak gyilkolva. A vizsgálat annyi terhelő adatot halmozott fel harmadnapon Daróczy ellen, hogy elfogták. Daróczy be is vallotta tettet.

Lorber Dávid vallomása.

Elnök: Lorber Dávid adja elő panaszát. Lorber könnyezve mondja, hogy márcz. 12-én szombati napon elment este, hogy apóstóló hazahozza a fiát. Mikor hazaérkezett az ajtót alig tudta kinyitni és a konyhába belebotlott egy testbe, melyről a sötétben is észrevette hogy a felesége. A szobában lámpa égett, azt kihozta és akkor látta, hogy gyermeke és felesége meggyilkoltan vérbe fekszenek.

Segítségért kiáltott és a szomszédok előjöttek.

Az asztalon egy csésze volt, benne több mint 30 frt ezüstben. Az érintetlenül állott. Az üzlet fiókjából azonban hiányzott rézpénz s a papirosok véresek voltak.

Elnök: Kíván e kárterítést?

Lorber: Hat mit kívánhatok én?

Elnök: Összeget határozzon meg.

Lorber: Amennyit a törvény itél.

Elnök: Ez nem válasz.

Lorber: Ezer forintot.

Elnök: Jart-e magukhoz Daróczy Imre,

Lorber: A télen soha, az őszön átjött néha az inashoz, aki cizterázott.

Elnök: Adósa volt magának Daróczy Imre?

Lorber: Valami hatvan krajczárral, de nem kértem soha.

Elnök: Haragosa volt magának Daróczy Imre?

Lorber: Nem vettem észre.

Elnök: Milyen messze lakott magoktól Daróczy?

Lorber: Mintegy száz lépésnyire.

Ügyész: Bezárta e a felesége az ajtót, mikor maga elment?

Lorber: Nem tudommost, bezárta-e? Máskor mindig be szokta zárni.

Dr. B a k o n y i Samu védő:

Arra feleljen, hogy mikor Hauzinger Daróczy gazdája magától kölesönt ment kérai, említette maga neki, hogy segéde tartozik?

Lorber: Igen.

A gyilkos.

Az elnök kérdésére Daróczy a következőket mondta:

Igen rögtön kérem a tekintetes királyi törvényszéket, úgy történt az eset, hogy tartoztam városzertre és nem tudtam fizetni. Este elfogott a rossz gondolat és vettem a fejszém elmentem Lorberékhez ottan megszólítottam az asszonyt sténsasszony adjon pénzt. Azt mondta nem ad. Erre odavágtam a baltával és megöltem az asszonyt és gyermeket is. Arra felhántam mindent, de csak a fiókban leltem rézpénzt.

A fejszét otthon megmostam.

E: Mennyi volt az adóssága?

V: Tizenhárom forint.

E: Mindössze?

V: Igen.

E: Előre elhatározta, hogy elmegy Lorberékhez?

V: Igen.

E: Mert éppen Lorberékhez ment?

V: Mert gondoltam ott van pénz.

E: Nem gondolt e arra, hogy Lorber is otthon lesz?

V: Nem gondoltam semmire, mentem mint a vadallat.

E: Eltökélte-e, ha nem adnak pénzt, ölni fog.

V: Igen.

Dr. O l á h M. biró: Mit csinált a gyilkosság napján?

V: Dolgoztam.

O: És előtte való nap?

V: Akkor is dolgoztam.

O: A gyermeket mért ölte meg?

V: Mert kikialtotta a nevemet.

Ügyész: Azelőtt nem gondolt arra soha, hogy gyilkossággal szerezz pénzt?

V: Azelőtt soha.

Ü: Arra gondolt, hogy mivel fogja tettet végrehajtani?

V: Nem.

Ü: Mikor Lorberné megtagadta a pénzt, nem fenyegette, hogy adjon, mert megöli.

V: Nem, mert akkor kiabált volna.

Ü: Milyen munkával foglalkozott 3 órától, mikor a gyilkosság megfogamzott?

V: Pucultam kész munkát.

Dr. B a k o n y i: Mikor Lorbernéől pénzt kert, ígerte-e, hogy visszafizeti?

V: Igen.

Dr. B a k o n y i: És ezt komolyan gondolta is.

V: Igen.

Dr. B a k o n y i: Nézze csak, magától ilyen regény füzeteket koboztak el. Szokt-e ilyeneket olvasni?

V: Ha hozzá jutottam mindig.

Dr. B a k o n y i: Mikor tettét végrehajtott, gondolt-e arra, hogy feljeleni magát?

V: Igen, akartam ezt tenni de midőn az utcán meg lattam, Márton csendőrt, elaltam szándékomtól, mert feltem megvasalnak és ram kiabálnak.

A tanuk vallomásai.

Első tanunak Keserő Lajos hallgatták ki. Keserő Hanziingernél inaskodik és együtt volt Daróczy Imrével. A kérdéses estén egy ágyba aludtak, mikor a gyilkosság hire elterjedt, Keserő Lajos elakart menni a halottakat megnézni. Daróczy ellenezte, azt mondta, hogy maradjon. — Tanu daczára annak, elment és mikor visszajött és lefeküdt Daróczy melle, úgy vette észre, hogy az reszket és fázik.

Egyáltalán nem vette észre, hogy Daróczy tervezett valamit. Kétszer látta kimenni a kapun.

Elnök: Nézze csak miért ment maga kétszer, talán azt leste, hogy Lorber elmegy-e hazulról?

Vádló: Nem, csak egyszer mentem ki a kapun. Nem lestem semmit.

Dr. B a k o n y i védő (tanuhoz): Mikor maga egyszer Lorberhez ment lámpaüvegért, mondotta-e az, hogy Daróczy tartozik neki?

T a n u: Igen, mondta.

V é d ő: Hogyan mondta?

T a n u: Haragosan.

V é d ő: Szept ruhába szeretett Daróczy járni?

T a n u: Csak közönségesen.

V é d ő: És vasárnap?

T a n u: Mint mások.

(A tárgyalás további folyásáról holnap hozzuk a folytatólagos tudósítást.)

HIREK.

* **Képviselő választók jegyzéke.** Debreczen város központi választmánya tegnap kezdte meg a jövő évi képviselő választóknek az összeiró küldöttségek által kiigazitott névjegyzékét összeállítani.

* **Az ország tanárai Debreczenben.** Az orsz. tanáregyesület f. évi Julius hó 4-5-én városunkban tartandó közgyűlésére a következő egyesületi tagok jelentették be részvételüket:

B u d a p e s t: Dr. Négyesf László, Dr. Molnár István, Dr. Rupp Kornél, Balugyanszki Béla, Arany Daniel, Dr. Balassa József, Dr. Kelen Ferencz, Bermüller Ferencz, Szüchy Endre, Szirtes Ignác és fia, Rajner Ferencz, Dr. Morvay Győző, Dr. Geréb József, Dr. Tolnai Vilmos, Schmiéd Ferencz, Dr. Demko Kálmán, Tibor Ágost és leánya.

Déva: Báthory Ármán.
Eger: Szabó Ignác.
Eperjes: Perényi Vilmos, Dr. Tan-
esek József, Balazs Adám, Csengey Gusztáv,
Beljak Bernát, Dr. Körösy György, Szutórisz
Frigyes, Tuhirinszky Károly.
Erzsébetváros: Dr. Maté Lajos.
Esztergom: Kemény Árpád.
Győr: Gemen Emil, neje és fia, Lasz
Samu, Jancsó Geza és neje, Kuszák József,
Dsida Ottó, Dr. Szabó Ernő, Novák Antal
Viktor, Berki Zoltán Béla.
Igló: Róth Márton, Marcsek Andor,
Thern László, Vandrak Gyula, Guhr Márton,
Nikházi Frigyes, Kiss Albert, Ziman János.
Karczag: Székely József.
Kassa: Kemezszy Kálmán, Bobita
Endre, Görög Gyula, Diez Lajos.
Késmark: Dr. Szelenyi Károly,
Bruckner Károly.
Kőszeg: Ruzsicska Aurél, Danka
Placid.
Léva: Fludorovics Zsigmond,
Losonez: Dr. Eörmöy Elek, György
Lajos,
Lugos: Dr. Duda János.
Lőcse: Hadi Siskhard, Rákos Adolf.
Mezőtur: Fejér Lajos.
Márm. Sziget: Boja Imre, Miller
Gyula, Marikovszky Menyhért.
Munkács: Valkovszky Miklós, neje
és leánya.
Nagy-Bánya: Kiss Gábor, Dr. Gy-
szakovics Veszeli.
Nagy-Kálló: Dudinszky Ferencz,
neje s leánya, Lang János, Kassai Naudor és
neje, Schurina István.
Nagy-Károly: Szmusri Rezső, Pór
János, Majoros Endre, Hoiczinger Imre.
Nagyvárad: Dr. Demek Győző és
neje.
Nyiregyháza: Noravszky Ferencz
Dr. Bartók Jenő, Eltscher Simon, Abonyi
Károly.
Nyitra: Petrovics László.
Papa: Sebestyen David és fia, Sarudi
György, Makay István, Dr. Kapusi Luczian.
Pozsony: Gollner Karoly Belényi
Tivadar, Dr. Rencz János.
Rimaszombat: Baksay István, Bod-
dor István.
Sáros-Patak: Szivos Mihály,
Buza János, Madari Papp Miklós, Dr. ifj.
Mitrovics Gyula.
Sopron: Király Béla.
Sümeg: Grosics Maria.
Szarvas: Kutlik Endre.
Szatmár: Orosz Alajos, dr. Fechtel
János.
Székely-Udvahely: Felegyházi
Antal neje és fia.
Székes-Fehérvár: Teri József.
Szentes: Balazsovics Norbert, Mo-
leczy Béla, Polya Ferencz.
Tata: Reidlich József.
Temesvár: Bicz József, Seberl
Drnő, Ec-edi Jenő és neje.
Ungvár: Saruch Ede.
Zombor: Zulyves Ernő és neje.
Versecz: Perjessy Lajos.
Azon tisztelt urak és hölgyek, kiknek a
jelen névsorban ismerőseik vannak és azokat
hozzájuk kívánják szállásoltatni; felkértem,
hogy ebbeli óhajításukat az elszállásoló bizott-
ság elnökének (Hungaria palota II, em. 15
ajtó) naponta 9—12 óráig szóbelileg vagy levél
útján tudomására hozni sziveskedjenek.
A több mint 1000 tagot számláló országos
közép iskolai tanár-egyesület, ezen egyik legte-
inté yesebb hazai testület, közgyűlését ez évbe-
Debreczenben tartja meg s bizonyára váro-
sunk minden művelt polgára at van hatva
azon óhajástól, hogy a hozzánk érkező nagy-
érdemű tanfélék általunk minél szivesebben
fogadassanak, látassanak el s így e nagy ma-
gyar városról kedves emlékeket vigyenek ma-
gukkal. Az egyesület tagjai jul. 3-án érkez-
nek a kaza különböző részeiből, gyűléseiket
f. ev. júli. hó 4-en és 5-en tartják és talán
még egy napot körünkben időznek, tehát el-
szállásolásukról 3, legfeljebb 1 napra kell gon-
doskodnunk. Megbízás folytán teljes bizaom-

mal fordulok városunk művelt társadalmákoz-
azon kérelemmel mikép ősi magyar vendég-
szeretettől áthatottan hazuk ajtaját kedves
vendégeink előtt megnyitni méltóztassék
és kegyeskedjenek tudatni, hogy a tes-
tület hány tagját hajlandók a gyűlés tartal-
mára szálló vendégeikül elfogadni. Felkérem
továbbá azon tisztelt egyéneket, kik fogatokal
rendelkeznek, hogy fogataikat a megérkezés
alkalmára szintén méltóztassanak felajánlani.
Végül miután lehetnek olyanok, kik viszonya-
iknál fogva vendéget ugyan nem fogadhatnak
el, de az elszállásolás terhéhez hozzájárulni
kivánnak, az illetőkhöz azon kérelmet intézem
hogy azon összeget, melyet az elszállásolás
költségeinek fedezésére felajánlani szivesek,
az ivtartóknak átadni kegyeskedjenek. Az ivet
minden körülmény között kérem legkésőbb f.
é. június hó 20-án déli 12 óráig hozzám
(Hungaria palota II, em. 15. ajtó) visszajut-
tíni. Tisztelettel Oláh Károly tanácsnok az
elszállásoló bizottság elnöke.

*** Dankó Pista hangversenye.** Az Angol
Királynő szálloda termét tegnap este zsufola-
lásig megtöltötte a rosz idő dazára a kö-
zönség. Dankó Pista, a népdal királya
tartotta első hangversenyét valóban művészi
erőkből álló társulatával. Ma szintén lesz
hangverseny.

*** A város térképe.** Aczél Géza főmér-
nök tegnap a lapok szerkesztősegeinek is
megküldte a város szabályozási tervét feltűn-
tető s 1:4320 arányban készült térkép sok-
szorosított példányát.

*** A sajtószövetség gyűlése.** Heidel-
bergből táviratozzak: A sajtószövetség központi
választmánya ma gyűlést tartat a sajtó ezidei
világkongresszusa számára való előkészületek
tárgyában. Jelen voltak többek közt Singer
Vilmos, a »Neues Wiener Tagblatt« főszer-
kesztője s Rákosi Jenő az »Othlon« kör el-
nöke, továbbá a német-, francia-, svéd-,
spanyolországi, portugáliai, hollandi és bel-
giumi sajtó képviselői. Az olasz és a svájci
delegátusok kimentettek távolatukat. A dele-
gátusokat a heidelbergi helyi bizottság, élen
Koch egyetemi tanárral, a legszívesebben
fogadta. A tanácskozás a városhaza tanács-
termében folytak. Wilkens dr. főpolgármester
lelkis szavakban üdvözölte a delegátusok-
kat, a kiknek nevében Singer Vilmos mon-
dott köszönetet. — Ezután Singer Vilmos
indítványára a Badeni nagyherceghez üdvöz-
lő tavrátot küldöttek, amelyet a nagyherceg
azonnal viszonzott. Az elnök jelenti, hogy a
kongresszusnak 1899-ben Konstantinápolyban
végző megválasztása iránt érzett ajánlat. Az
eddig tárgyalások a következő eredményre
vezettek: Az idei kongresszust szept 26-án
Liszaabonban tartják meg. Tárgyalás alá kerül-
nek a távirati díj-szabáz, leve rzők számára egy
közvetítő iroda felállítás és sajtószövetség
tagjai számára kiállítandó igazolványok tov.
a szerzői jog, nemzetközi bir. megalakítása stb.
Ezután a »Karoly kereze« szállóban kedélyes
bankettre gyűlék össze, amelyen a heidel-
bergi egyetem és a város képviselői is részt-
vettek. Az első felköszöntőt Wilkens dr.
főpolgármester mondotta a sajtóra kiemelve
annak nagy feladatait. A központi választmány
nevében Singer Vilmos válaszolt. Mindenek
előtt köszönetet mondott a szíves fogad-
tatásért és hangsúlyozta a heidelbergi egye-
temnek mint a tudomány örökké hullámzó-
elő forrásának jelentőségét.
Ezután így folytatta: »Heidelberg valóságos
varazsnév. Az ifjak, a kik felénk áhitattal
közelednek a tudomány e szent földjéhez,
mindjárt életvidam reményekkel telnek meg
és az öregek, a kik valaha itt időztek, tele
vannak ifjúkori emlékekkel. És e vendégsze-
rető földet bátorokdunk mi összefövételünk
helyeül megválasztani, mert hittük, hogy sza-
bad törekvé-einket — természetesen szeré-
nyebb mértékben — azon hatalmas kulturális
munka mellé sorozhatjuk, a mely Heidelberg-
ből folyamként szerteáradva az egész világon
érezeti hatását. Mert mi is közreműködünk,
a magunk módja szerint, az összes emberi
kulturédek szolidaritásának megszilárdítá-

sában. Kehrler tanár, az egyetem prorektora
humoros módon párhuzamot vont a tudomány
és hírlapírás között és poharát nagy tetszés
között mindkettőnek közös czéljára: az igaz-
ságra és a jogra ülti. Ezután még számos
felköszöntő hangzott el a sajtó képviselői, a
heidelbergi egyetem tanárai és más kiváló
személyiségek részéről. Heidelberg városa a
sajtókongresszus tagjai tiszteletére különféle
ünnepségeket rendezett, a melyek a legsikerül-
tebben folytak le. A vendégek szívesen kö-
szönőszavakkal távoztak Heidelberg városából.

*** Az öngyilkos temetése.** Vislay K a-
t o n k a Sandornak az öngyilkossá lett dij-
noknak temetése ma d. u. 3 órakor lesz a
közkórházból.

*** A nőipariskolából.** Az ipariskolában
az elméleti vizsgálat f. hó 23-án d. e. 10
órákor lesz, a szokásos kézimunka kiállítás
pedig 24-en d. e. 9 órákor veszi kezdetet s
tart bezárólag 27-éig.

*** Igen elegáns nyári női toilletteket, és
gyönyörű szép női ruhákat készít a legújabb
divatlapok mintáira Kronovitz Matild
Nagyuj-utca 1707. sz. a. Weinberger Lajos
ur házában.**

*** Az Andaházi-Szilágyi és Nadányi családok
rokonsága.** A »Bud. Közlöny« hivatalos lap f.
évi 131., 133. és 134. számaiban, f. hó 8-án.
11-én 12-én jelent meg a következő hirdetés,
melyre felhívjuk ugy laptársaink, mint általuk
az érdekelt családok tagjainak figyelmét.

10332
187/898.

HIRDETÉS. 3—3

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület folyó
1898. májusi ülésének 41. számú határozata
alapján felhívjuk mindazokat, kik a Debre-
czenben, ev. ref. vallású gimnásiumi tanulók
számára nevelő intézetet alapított s ugyanitt
1845. május 2-án elhalt Andaházy Szilágyi
Mihály s a vele rokonoknak elismert Nadányi
család rokonainak tartják magukat, hogy a
menyiben rokonságuk az alább megnevezet-
tektől egyenes ágon származik le, ezen igé-
nyeik igazolása végett kellő okmányokkal, te-
hát az alább felsorolandó atyafiakig felmenő
keresztlevelekkel, avagy családi értesítőekkel
jogkövetkezmények terhe alatt jelentkezzenek
ezen hirdetmény harmadszori közzétételétől
számítva 1 év és 1 nap alatt Debreczenben
az Andaházy Szilágyi intézet gondnokánál, ki
az illetékesnek találandó atyafiaknak a már
eddig keszen levő családi leszármazási táblá-
kba leendő beiktatásáról gondoskodni fog, a
mi által ismét az illetők szereznek a neve-
zett intézet jótéteményeire való fölvételi joga-
sultságot.

Az eddig keszen levő, leszármazási
táblák következő jogosult rokonokat tüntetik
elő:

A két első táblán a mag nélkül elhalt
intézeti alapító két testvérenek, Szilágyi San-
dornak és Erzsébetnek eddig tudomására ju-
tott leszármazottjak foglalnak helyet.

A 3—10. táblákon néhai Nadányi San-
dor és neje Várad Krisztina leszármazottjai
vannak foljegyezve, u. m. 1. Nadányi László
és Frater Agnes, 2. Nadányi Borbála és Csá-
pó Ferencz, 3. Nadányi József és Kondor
Éva, 4. Nadányi Antal és Porcsalmy Zsu-
zsanna, 5. Nadányi Lajos és Kocs Katalin, 6.
Nadányi Rozalia és nagy-iványi Fekete Imre,
továbbá 7. Nadányi Zsuzsanna és Fenyves An-
tal leszármazottjaik, ezen utóbbiak széleskörű
családjához a következő gyermekek tartoznak:
Karoly, Péchy Zsuzsanna és Magyar Agnes
nejeivel, Lajos, neje Halmágyi Rozalia, Dániel,
neje Mikolczy Katalin, Elek, az országos
nevű statizikus, kinek neje ismeretlen s esa-
ládjáról is hiányoznak a részletesebb adatok,
Agnes, férje Szilágyi Imre, Klara, férje Kö-
ssey Samuel, Eszter, férje Csanádi Ferencz,
Zsófia, férje Jarmy László, Mária, férje Nagy
Lajos s végre 8. Nadányi Julianna, Balkó
Pálné, Nadányi Sándor leányauak családja.
A XI-ik táblán Nadányi Miklósnak (ne-

je Halász Sára) az intézeti alapító dédbátyájának leszármazottjal vannak * végre még egy tablán Szilágyi Mihály és neje Egei Erzsébet rokonsága foglal helyet, kinek rokonsága azonban egyelőre még igazolást vár.

Debreczen, 1898. június 2.

Kiss Áron,
a tiszántúli ev. ref. egyházkerület püspöke.
Gróf Dégenfeld József,
a tiszántúli ev. ref. egyházkerület főgondnoka.
Csiky Lajos,
az Andahazy Szilágyi intézet hely. gondnoka.

* **Meghívás** a debreczeni ev. ref. egyház felsőbb osztályú leányiskolájának az 1897-98. iskolai évet záró június hó 19-én — vasárnap délelőtt 10¹/₂ órákor az iskola nagytermében tartandó iskolai ünnepére. Ily sorokat vetünk. Ez ünnepélyre felhívjuk az elege nem melatható felsőbb leányiskolaügyi iránt érdeklődők figyelmét, mint olyanra, a mely ugy a növendékekre, mint a hallgató-ságra nézve a kellemest és gyönyörködtetőt, a tartalmas és tanulságossal a legszebben összeköti. Hogyis ne, mikor a meghíváshoz melékelt műsor már maga képzeletben is oly gazdag és változatos képet alkot arról az ünnepélyről, hogy vagyán-vágyunk azokat a szavalati, zene darabokat és színműveket előadásban hallani, annyival — inkább, mert amikor volt már szerencsénk ez intézet hasonló ünnepében részt venni, mindannyiszor edes meglepéssel távoztunk onnan és azzal a jóeső tudattal, hogy ami leányaink gondos és szakértő lelkek vezetése alatt állanak, akik nem a külső cziczoma, tarka-barka színébe öltöztetve mutatják be növendékeiken alkotó kezek munkait, hanem a szép jó és nemes ismeretekben a adott műveltség valódiságában.

A szavalatok a melyek akár mint egyes költői darabok, akár mint erkölcs nemesítő színművek nagy ügyességet betanító, ábrán-taló képességet, kitartást, türelmet követelnek, mint már ez előtt elismerő tudomással vettük: most is Karácson Ottília tanárnő munkakodása nyomán és utasítása szerint lesznek előadva; és pedig ami még nem volt egy alkalmi prólóval kezdve, a melyet mostanra es ezelre készített a gondos tanárnő a derek eperjési költő tanár Csengey Gusztáv alta, a kinek jubileumáról csak a napokban emlékeztünk s kiről ismeretes, hogy az ifjak előtt mint szavalati darab író — igen kedves. Tehát a program következő:

1. Prologus. Az ev. ref. felsőbb leányiskola ünnepére írta Csengey Gusztáv. Előadja Baczoni Sarolta VI. o. növendék.
2. Karének a) Abt T. Estidal b) Marschner. Tavasz dal. Énekli az iskolai énekkar.
3. Weber K. M. Rondo. Zongorán négy kézre előadja Ujfalu Veronka és Kuthy Anna III. o. növendékek.
4. Hebel. Der Kirschbaum. Szavalja Maier Palma H. o. növendék.
5. Izabella Radier. La petite fille et son chat. Szavalja Dóczy Irén II. o. n.
6. Alom az erdőben. Színmű leányok számára egy felvonásban. Írta Rudnyánszky Gyula.

Személyek: Emma, ur leányka Harsányi Margit II. o. n. Teréz, szegény árva Adler Veron IV. o. n. Egy angyal Pünkösty Margit VI. o. n. Zöldike, tündérlány Ludany Mariska V. o. n. Harmat Rutter Sarolta IV. o. n. Virág Polgár Irén IV. o. n. Lomb Hegedűs Margit III. o. n. Széllő Szücs Margit IV. o. n. erdei tündér k. Az ibolya tündére Polgár Anna I. o. n. A gyöngyvirág tündére Szabó Margit I. o. n. A nélelejt tündére Török Margit I. o. n. A szegő tündére Latinovics Olga I. o. n. A róza tündére Pongrácz Piroška II. o. n. T. Chakowszky. Chans sans paroles. Előadja Bugyi Irma V. o. n. háromiumon, Baly Erzsébet VI. o. n. zongorán.

1. A vándor madár. Írta Ábrányi Emil. Szavalja Nánasy Maria V. o. n.
2. Összel. Daljáték. Szövegét írta Várady Anta, zenéjét szerző Poldini Ede. Énekli az isk. énekkar.

3. Del Giglio. La rose sauvage. Szavalja Varga Stefánia VI. o. n. 4. Preiligrath. Der Blumen Rache. Szavalja Szücs Anna V. o. n. 5. A fehér ruha. Színmű leányok számára egy felvonásban. Írta Rudnyánszky Gyula.

Személyek: Irma, gazdag leány Budaházy Gizella, — Marta, rokona Juhász Adél, Etelka, szegény hivatalnok leánya Rácz Erzsébet, Vilma, Hermin, Mariska, Irma és Marta barátinói Szabó Margit, Reichenberger E. Vozáry Iloná V. oszt. növendékek.

6. Magyar népdalok a) A toronyban... Arany J. b) Fehér gaamb. Szentirmay E. c) Toborzó Arany J. Énekli az iskolai énekkar.

Bizony-bizony ami időt e szép és fontos rendeltetésű intézet ünnepének szentelünk, nem tékozzunk el. Gazdag kárpótlásunk van azért lelketemelő művelzeteknek, amelyek hatása ha onnan távoztunk is velünk jön, megmarad és önkénytelenül adja ajkainkra az édes meggyőződés vallomását a szent énekes óhajtanak teljesüléseként: »a mi leányaink gysermeked korukban olyanok, mint a templom köveinek hasonlatosságára szépen faragott kövek.« Solt. 144: 12.

—a—r.

KÖZGAZDASÁG.

A kömény termeléséről.

A Debreczeni eredeti közleménye.

A konyha kömény, amelynek termeléséről az alábbiakban röviden szólani akarok, két éves növény, szegletes, élelt szárral. A szár felső végén lombszerűleg elágazik. Levélkéi kétszer szárnyaltak, hasogatottak, melyek között az alsók keresztben állanak, virága fehér, vagy piros. Gyümölcse két egymástól szétváló gerezdből áll s világos barna színű rovtokákkal bir, míg a mag alapszíne sötét barna. A rovtokák között haladnak az olajsavok, amelyek a magnak fűszeres ízet adó köményolajat tartalmaznak.

A köményt fűszerül, gyógyyszerül, a kömény palinka és likőr, továbbá a kemény olaj előállítására használnak. M i n d e z e n esetekben a k ö m é n y o l a j játsza a főszerepet, miért is a kömény értéket első sorban is annak olajtartalma határozza meg. Az olajtartalom maximuma 6 százalék, átlagban 5 százalék szokott lenni. A legolajdúsabb köményt Hollandia, Svéd- és Norvégia, továbbá keleti Poroszország szolgáltatják. A mi klímánk alatt a kömény bátran termelhető; a téli hidegeket jól ki bírja, kifagyástól nem kell tartani. A talaj iránt nem válogatós. Minden talajon megterem, különösen, ha az meszet is tartalmaz, legjobban megterem a mesztartalma valyogtalajon, pedig annál jobban, minél jobb e talaj termő ereje s minél mélyebb a termőréteg. A nedves talajt nem szereti, amiért is víz át nem bocsajtó altalajjal bíró földeken termelése nem jár nagy sikerrel. Minthogy termést csak a második évben hoz, azért vsy tavasszal védőnövényül, vagy nyáron az elővetemény letakarítása után vetendő. Első esetben védőnövényül az árpa vagy zab ajánlható, de lehet vetni pl. tavasszal repce közé is. Legcélszerűbb volna tavasszal védőnövény nélkül vetni, de az esetben természetesen azon évre a föld hozamáról le kell mondani. Hogy az első évben kelőleg megerősödjék, védőnövényül nem szabad oly növényt választani; mely későn kerül le a talajról, mint pl. tavaszi buza, vagy későn érő árpa. A kömény kitűnő előveteménye a buza- és rozsnak, sőt kedvező és a talaj jó termő erőben van, ugy még a másodszori termés is elég jó szokott lenni, azonban kedvezőtlen időjárás esetén vagy sovány talajon tovább mint egy évig teremni hagyni nem érdemes. A kömény jó termő erőben levő talajt kíván amiért is legelőre frissen trágyázott földbe, vagy pedig trágyázott kapásnövény után vetni. A műtrágyák közül igen megvalóítja a szuperfoszfátot és nitrogént. A szuperfoszfát előveteménye alá adandó, míg a nitrogén nevezetesen pedig a chili-sáletrom fejtrágyául alkalmaztatik előnyösen, különösen hasznos a fejtrágya az elővetemény letakari-

tása után. A talajt kömény alá lehetőleg jól elő kell készíteni; a mélyen szántott talaj megengedi, hogy erősebb gyökérzet fejlődjen és az mélyebbre lehatoljon. A vetés legcélszerűbben sorba vető géppel történik. E czélra csakis jó, kitűnően csirázó vesszőt lehetőleg egy éves magot lehet használni. A vetés módját illetőleg legcélszerűbb azon eljárás, hogy elsőben elvetjük a védőnövényt, azután pedig közvetlenül utána a köményt oly módon, hogy a sorok a védőnövény sorai közé essenek. Ez azonban csakis oly védőnövények között lehetséges, amelyek szintén széles sorokban vetteknek, mint pl. a borsó. Ha azonban a gabonaféle pl. árpa vagy zab a védőnövény ugy célszerűbb a köményt védőnövényre merőlegesen járó sorokba vetni, de vigyázzunk arra, hogy a védőnövény sorai északraól dének, a kömény pedig keletről nyugatra haladjanak, a midőn a világosság a köményre jobban hat, mintha a vetés fordítva történt volna. A vetésre jó erőben levő talajon k. holdanként 6, sovány talajon 8 kg. mag kell.

A sortávolság 32-40 cm. lehet, a vetés ideje ugyanaz, mint a védőnövényé. — A kömény ápolásának czélja a talaj lazítása és a gyomoktól tisztántartása. Az ápolás a védőnövény letakarítása után azonnal megkezdendő, kapálással lazítsuk fel a sorok között levő földet, egyúttal azonban gondoskodjunk arról is, hogy a sorokban levő gyomok s a sarló maradványok kiszedessenek. Ha egyes helyeken a kömény nagyon sűrűn állana, a vetést ritkítani kell. A kapálás ősszel egyszer vagy kétszer a kívánalom szerint ismétlődő. A második év tavasran ismét meg kell a köményt kapálni, de a kapálással nem szabad soká késni, mert már április májusban a növény hajtani kezd s a talajt csakhamar elborítja.

A kömény a maghozam évében gyorsan fejlődik. A mint a melegebb időjárás beáll, bekövetkezik a szára indulás, csakhamar a virágzás ugy, hogy már gyakran június közepén a magvak érni kezdenek. Az aratási akkor kell kezdeni, amikor a szalma és magvak megbarnulnak.

Az aratás vagy sarlózás, vagy az egész növény kitépése által végezhető, ha azonban azt istnök, hogy a mag egyenetlenül érjen, legjobb az erelt ertnyóket levágnati s a többinek érését bevárva részletekben aratni. A termes apró csomókba kötendő össze s aztán lépcsőzetesen sáritás véget összerakandó. A behordásnál óvatosan kell eljárni, hogy a magvak ne hulljanak a fel és lerakodásnál, a szekér alá ponyvát kell tenni, valamint a szekérbe is csak ponyvába szabad kevéket berakni. A behordás reggel vagy este végzendő, midőn a kevék kissé megvonodtak. A kicséplés kézi erővel vagy géppel eszközölhető.

Holdanként 6—9 mm. szem és 12—17 mm. szalma. A mag hekl. suya 45—50 kg. között váltakozik. A szalma mint tüzelő anyag értékesíthető. Egy mm. kömény mag ára 25—30 frt.

CSARNOK.

Utközben.

— Regény egy kötetben. —

Írta: **TAMÁS JÓZSEF.**

13.

János volt, a bátyja.

Nagyon emelkedett hangulatban volt és dörgő hangon beszélt, mintha ezredet vezényelne.

— Megijedtél Márton?

— Miért keresei fel ilyenkor?

— Eljősz velünk?

— Hova.

— Ha megmondom, akkor éppen elszaladsz.

— No akkor nem megyek.

— Dehogyan is nem. Biz eljősz te Márton.

Hej, Kerényi verjük ki ezt az odujából.

Kerényi egy utcai lámpa előtt állt és igyekezett szobráján meglátni, hogy mennyi

is az idő? A fedőlapot azonban nem nyitotta ki. Valószínűleg szórakozottságból.

János újból szólította.

Héj Kerényi, segíts! ezt az embert magunkkal visszük.

— Jövök.

A természetől nem várható könnyedséggel ugrott be János az ablakon, Utánna kapaszkodott Kerényi.

— No visszünk.

— Ej nem érek rá tréfálkozni, nekem dolgom van. Hagyjatok.

Kerényi elérzékenyülve borult a nyakába.

— En egyetlen jó barátom, hát egyedül dobsz ki e nagy világba. És keserves sirással végezte dikcióját.

János kaczagott és végigvetette magát a pamlagon, de vesztére, mert Moricz egetverő segélykiáltással igyekezett az alkalmatlan tehertől megszabadulni.

Megrettenve ugrott fel János és egy vastag szivart igyekezett az ordító ember szájába dugni, amitől Moricz el is hallgatott. Oda fordult a másik oldalára elmondotta a mindennapi káromkodását és aludt tovább.

Marton látta, hogy ez a két ember alaposan el van készülve és azon gondolkodott, hogyan rázhatná le őket a nyakáról. János buzgóan járt kelt és láthatólag keresett valamit. Kerényi becsöngette a főszedőt és megkérdezte, hogyan áll a lap. Az ember mondotta, hogy fér meg negyven sor, ami ötlet a könnyekig meghatotta.

János unta meg előbb a dolgot. Rendelkezett:

— Egy, kettő, megyünk! És visszament az ablakhoz. Aztán visszafordult.

— Héj Marton, előre.

— Majd máskor.

— Dehogy is, most.

— Csak nem maszkálok az ablakon át.

— Vagy igen, akkor jér a kapura, a te kedvedért semmi áldozat sem sok.

Marton látta, hogy ezehet nyakáról le nem rázhatja. Gondolta, meg velük egy darabig még elszabadulhat tőlük.

A kapu előtt kocsi állott és János mondotta hogy üljenek be. Martonnak menni kellett.

Gyorsan haladt a kocsi és az ut mentén suhantak tova az égő lámpák sűrű egymásutánban.

János esengetett, a kocsi megállott, Marton nezte hogy hol vannak, de Kerényi szolt, hogy meg nincsenek helyben. János mindössze is szivarral kínálta meg a kocsist és azért esengetett.

Aztan mentek tovább. János mesélni kezdte, hogy ő volt egyszer valahol és ott leült a pamlagra, a pamlagon egy emberre, a ki ordított miatta. Aztán eszébe jutott, hogy az ma történt és rájött hol. Majd Kerényihez fordult és tanácsot kért tőle, mert ő azt az urat, akire ráült, szivarral kínálta meg, de nem gyújthatta meg a szivarját. Marton azt ajánlotta, hogy forduljan k vissza és hozzák

helyre a mulasztást. Azonban Kerényi elvágta a gordiusi csomót olyanképen, hogy felvilágosította Jánost, miszerint az az ur bagózik s így gyufára nem reflektál.

A kocsi megállott. Fényesen kivilágított hatalmas helyiséget látott Marton.

:(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

S. Gy. Budapest. Levele tegnap csak a délutáni postával jött meg (de ennek a mozgó posta volt az oka) ezért nem használhatjuk fel.

M. P. Debreczen. A tábornoki karban négy rendfokozatot különböztetünk meg. Ezek között a legmagasabb a tábornagyi rendfokozat, melyet azonban csak háboru esetén töltenek be. Az osztrák-magyar hadseregnek Albrecht főherceg halála óta nincsen tábornaga. A tábornagok békében a vezérkar főnöke vagy csapatfelügyelői funkciókat végeznek. Háboruban valamelyik hadsereg élén állnak. Az egyes hadseregek létszáma igen különböző, állhat két hadtestből is, de lehet, hogy ereje az öt vagy több hadtestet is meghaladja. A tábornagy után a tábornagyi rendfokozat következik. A tábornag nagy egy békében, mint háboruban egy hadtestet vezényel. A hadtest békében 2-3, háboruban 3-4 gyaloghadosztályból és a hozzátartozó tüzérség és lovasságból áll. Létszáma hadjárat esetén 60-80, sőt még több ezer emberből is állhat. Az altábornagyi rendfokozat a harmadik a tábornoki karban. Az altábornagy egy gyalog-, vagy egy lovashadosztályt vezényel. Egy gyaloghadosztály 14-16 gyalog zászlóaljából, egy tüzérezredből, egy lovas osztályból és a segédsapatokból áll. Létszáma hadjárat esetén körülbelül huszezer embert tesz ki. A lovashadosztály négy vagy több lovasezredből áll, melynek létszáma 4600-5000 lovas. A vezérőrnagy a kisebb tábornoki rendfokozat. Parancsnoksága alatt egy gyalog-, lovas- vagy tüzérdandár áll. A gyalog dandár 7-9 zászlóaljából, tehát hadilétszámon 8-10 ezer emberből áll. A lovasdandár 2-3 lovasezredből, tehát 1800-2700 lovasból, a tüzérdandár pedig négy tüzérezredből áll.

Hirdetmény.

A debreczeni ev. ref. Collegium tulajdonát képező, a debreczen p. Elep, kösülyszeg és almuzgi 18 számú telekjegyző könyvben foglalt 4 nyilas területű tanya birtoknak haszonbérbe adása a folyó évi július hó 9-ik napján d. u. 3 órakor a Collegium pénztári hivatalában megtartandó árverésen az 1898 évi október 1-től számított hat egymást követő évre történik. Árverelni szándékozók tartoznak az árverés kezdetén 50 frtot óvadékul letenni.

Debreczen, 1898. június 12.

Coll. ügyészi hivatal.

3112 sz.

1898.

Figyelmeztetés!

Az ezen lapban folyó évi június hóban megjelent és a cs. és kir. 7. hadtest, valamint a m. k. honvédség csapatjai részére szükséges széna, szalma, tűzifa, kőszén és részint zab szállítására vonatkozó hirdetményre ezennel figyelmeztetik.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.

271.

Az István gőzmalom társulat

GYÁRTMÁNYAINAK ÁRJELEZÉKE

Az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésen megállapított 1887. évi június 1-én életbe lépett eladási fizetési és szállítási módzatokra vonatkozó egyezmények szerint

ITT HELYBEN KÖTELEZETTSÉG ÉS ENGED- MÉNY NÉLKÜL

Kézpénzfizetés mellett, zsákkal együtt:

	100 kilo
A. Asztali dara nagyszemű	23.—
B. Asztali » aprószemű	22.40
C. Királyliszt	22.40
1. Lángliszt kivonat	21.80
2. Elsőrendű zsemlye liszt	21.20
3. Zsemlye liszt	20.60
4. Elsőrendű kenyér liszt	19.20
5. Közép kenyér liszt	18.60
6. Kenyér liszt	17.20
7. Barna kenyér liszt	16.—
8. Takarmány liszt	9.60
11. Fírom korpa zsákkal	5.20
11. " " zsák nélkül	5.—
12. Durva korpa zsákkal	4.20
12. " " zsák nélkül	4.—
Csirke buza zsák nélkül	4.—

A zsákok súlytartalma, teljsúlyt tiszta súlynak véve.

A. B. 0-6 számig 85 kilogramm.

7. és 8. szám 70 " "

11. és 12. szám 50 " "

Debreczen, 1898. jun. 16.

Az Italam legmondosabban összeállított, tekintélyes orvosok által ajánlott és jónaktalált vegytiszta

SÖSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden fűszerüzletben, valamint gyógyszerháromban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., nagy üvegnek 90 krajczár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel ingyen adatik

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszer raktár DEBRECZENBEN, (Tisza palota.)

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélborték czégnomással

1000 drb. 2 frttől feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és béli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Részvények, szelvények, elsőbbségi kötvények, értékpapírok, évi jelentések, zárszámadások, rovatos iverk, tabellák.

Gyászjelentések.

Hangverseny műsorok. Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Különlegességek kitűnő magyarsággal helyesen kiállított **ÉTLAPOKBAN.**

Pinczérszámlák bor- és sör czimkéik

Napilapok, hetilapok, szaklapok, képes folyóiratok előállítása

diszes, pontos és jutányos kivitelben. Ezek szétküldése (expediálva.)

Bármily terjedelmű regények, elbeszélések, költemények, tudományos és szakmunkák előállítása.

Névjegyek 50 krtól kezdve

A „Debreczen” kiadóhivatala.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben a főpostával szemben.